

Bina Enerji Kimlik Belgesi Düzenlemesiyle İlgili Yazılım Programı BEP-TR, Tesisat Sektöründe Tartışılıyor

TTMD, Bina Enerji Kimlik Belgesi düzenlemesiyle ilgili yazılım programı olan BEP-TR'yi inceleme altına aldı ve programın birçok yönden eksik olduğunu ileri sürerek, yürürlüğe girmesinin ertelenmesi için Bakanlığa başvurdu. TTMD bu konuyla ilgili olarak tasarımcıları bilgilendirmek için İstanbul ve Ankara'da toplantılar düzenledi. TTMD Başkanı Cafer Ünlü'nün ve Bina Enerji Kimlik Belgesi ile ilgili kursa katılan Ömer Köseli'nin konuyla ilgili olarak 28 Aralık 2010 tarihinde TTMD İstanbul Temsilciliği'nde yaptığı konuşmanın ayrıntılarını sizlerle paylaşıyoruz.

Cafer Ünlü - TTMD Başkanı

Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği kapsamında düzenlenecek olan Bina Enerji Kimlik Belgesi ile ilgili kurslar 20 Aralık 2010 tarihinde başladı ve 3 gün boyunca devam etti. Bu kurslara TTMD üyesi tasarımcılarımız da katıldı ve ilk intibalarını bizlere ulaştırdılar, ancak gelen bilgiler üzücüydü. Yazılım programının eksikliklerinden ve alınacak sonuçların sağlıklı olmaması konularında kuşkulardan kaynaklanan bilgiler vardı. Ben de, 'bu eksiklikleri bir şekilde yazılı olarak derneğimize iletin' dedim ve kursun sonunda Ankara, İstanbul ve İzmir'den katılan meslektaşlarımız izlenimlerini yazılı olarak derneğimize ilettiler. Ankara'dan önde gelen tasarımcılarımız arasında yer alan Abdullah Bilgin, Ethem Özbakır, Bünyamin Ünlü, Bülent Özgür, Filiz Pehlivan, Hükmü Çömez, Fuzuli Topal; İstanbul'dan Meliha Alaloğlu, Ömer Köseli, Fatma Akım; İzmir'den Güniz Gacener ve birçok daha isimden derneğimize onlarca yazı geldi ve bu yazılara baktığımızda ortada ciddi bir sorun olduğunu gördük. Sonuç olarak ortak görüşmelerden; eğer bu yazılım programı 01 Ocak 2011'de yürürlüğe girecek olursa, oradan çıkacak belgeler sağlıklı olmayacak ve amaca hizmet etmeyecektir. Dolayısıyla derhal bakanlığa başvurulmalı sonucu ortaya çıktı. Biz de 27 Aralık 2010 sabahında, Bayındırlık ve İskan Bakanı'nın bizzat kendisine, müsteşarına ve ilgili müdürlüklerin dikkatine TTMD'nin düşüncelerini bildiren bir yazı göndererek BEP-TR'nin uygulamaya geçmesinin ertelenmesi gerektiğini, bunu da ülkemiz için çok sağlıklı bir karar olacağını bildirdik. Sonra da bu yapılan çalışmayı bugün tüm TTMD üyelerimize duyurduk.

Yazılım programı ertelenmediği takdirde 01 Ocak 2011 tarihinden itibaren ciddi sıkıntılar olacaktır ki biz bunları 5 temel noktada belir-

ledik. Aşağıda açıklanan tüm bunların öncelikli olarak düzeltilmesine ihtiyaç vardır.

1. Program belge alacak her hangi bir mimari projenin geometrik olarak tanımlanması ve belirlenmesinde mevcut olan yedi farklı bina formatında her hangi birisine benzetilmesi esasına dayandırılmış olup her şeyden önce mimari ağırlıklı bir programdır. Ayrıca bu yöntem çok büyük zaman ve işgücü kaybına neden olmaktadır. Elde edilen sonuçlar ise bu referans binaya benzeme oranında sağlıklı olmaktadır. Bu nedenle önerimiz TS825'te olduğu gibi mimari bilgilerin de programa sayısal girişi olması yönündedir.
2. Programda gereksiz bilgi girişlerinden dolayı çok zaman kaybediliyor. Program bu şekliyle kaldığı taktirde bir apartmanın enerji kimlik belgesi yaklaşık 1 hafta, büyük bir binanın belgesi ise aylarca sürebilecektir. Örneğin tasarımcılarımızdan birinin üzerinde çalıştığı 125 bin metrekarelik bir binanın 158 iş gününde belgesinin alınabileceği söyleniyor.
3. Enerji verimliliğinde en önemli parametrelerden biri de tesisat sistemleridir. Isıtma, soğutma ve havalandırma donanımlarıyla ilgili veri girişleri eksik ve yetersizdir. Kısaca mekanik tesisata çok az yer verilmiştir. BEP yönetmeliği frekans konvertörlü pompaları öne çıkartmakta ve teşvik etmekte iken bu programda 'frekans konvertörlü pompa var mı, yok mu' diye soran tek bir soru vardır. Örneğin bir AVM'de 200 tane pompa kullanılacaksa ve bunlardan 10 tanesi frekans konvertörlü pompa ise şimdi burada frekans konvertörlü pompa var mıdır, yok mudur bir başka ifadeyle, bir tane bile varsa frekans konvertörlü pompa var demektir.
4. Mekanik tesisat sistemlerinin verimliliği konusunda sayısal bir değere yer verilmiştir. Enerji etkin mekanik sistemlerin bina performansındaki etkisi göz ardı edilmiştir.

Cafer Ünlü - TTMD Başkanı

5. En önemli konulardan birisi ise yazılımda yenilenebilir enerjilere ve kojenerasyona hiç yer verilmemiş ve bunların kullanımı değerlendirme dışı kalmıştır ki bu durumda A sınıfı bir bina asla oluşturulamaz. Çünkü A sınıfı bir bina için yenilenebilir enerji şarttır. Hatta B sınıfında bile bazı zorunluluklar vardır. Sonuç olarak bu program ile ancak C, D, E sınıfında belge düzenlenebilir.

Enerji Kimlik Belgesi, Bina Enerji Performans yönetmeliğinin bir parçası ve 01 Ocak'tan itibaren yeni yapılacak tüm binalarda inşaat izni alınırken bu belgenin istenme zorunluluğu var. Bu belgenin hazırlanmasının hem çok uzun bir zaman alıyor, hem de tüm Türkiye'de bu kadar kısa zaman içinde kaç kişi eğitilebilir, kaç kişi sertifika alabilir? Dolayısıyla bugün itibarıyla kurs ve eğitici sayıları yetersizdir. Bu şayet 01 Ocak 2011 tarihinden itibaren yürürlüğe girecekse, bunun için gerekli olan alt yapıların aylar

öncesinden tamamlanmış olması gerekirdi. Birçok alanda yetersizlikler söz konusu. Eğer bu yazılım programı dört dörtlük olsaydı bile kullanıcıların yetersizliğinden ve azlığından ötürü eğitimin tamamlanabilmesi için yine de en az 6 aylık süreye ihtiyaç vardır.

Bu konuya önce, sektörel dernekler olarak hep birlikte girmemiz söz konusuydu. Fakat TTMD olarak 01 Ocak 2011'e kadar bunun yetişemeyeceği, en azından eğitimlerinin yetişemeyeceğini, bu nedenle de 01 Ocak'ın garanti edilemeyeceğini söyledik ve imza atamayız diyerek, olumsuz görüşümüzü ifade ettik. O zaman söz konusu derneğimiz "Biz bunu yaparız" dediler ve onlar bu işi üstlene-

ne kadar biz sektörel dernek başkanları olarak sık sık bir araya geliyorduk. Onlar bize 'gelinen aşamaları açıklayacağız' dediler. 20 Aralık'ta eğitimlerin başladığını tasarımcılarımızdan duyduk ve o güne kadar da TTMD olarak programla ilgili hiçbir şey bilmiyorduk. Bu konuyla özellikle tasarımcı üyelerimiz çok yakından ilgileniyorlar. Bunun iki nedeni var. Birincisi gerçekten enerji verimliliği ve ülke çıkarları için, ikincisi de kendi meslekleri için. Bunun için bizim de kayıtsız kalmamız mümkün değil ve tamamen BEP'in içerisindeyiz. Ancak şu noktada da bu işi en iyi bilen TTMD'dir. Önümüzdeki günlerde bu konuyu kamuoyu ve diğer sivil toplum örgütleriyle de paylaşacağız. Çünkü ortada ciddi bir kaos var. Biz Türkiye'deki EVD

şirketlerinin mevcut yapı denetim şirketlerine benzememesi için her platformda görüşlerimizi açıklıyoruz. Kimlik belgesi düzenlenmesi konusuna gelecek olursak, program bugünkü haliyle yürürlükte kalırsa çok basit bir kimlik belgesi düzenlenebilecek. O zaman bu karne'deki A, B, C, D, ve E sınıflandırması ne işe yarayacak? Eğer her isteyen, her istediği belgeyi alabilecek noktaya gelirse, o halde niye bu kadar uğraşyoruz? Bu notaya gelmemek için tüm STK'ların bir araya gelmesi, Bakanlığın da duyarlı davranması gerekiyor. Bakanlık bize yarı eleştiriyorsunuz ama çözümünüz nedir derse kesinlikle TTMD'nin kendi B planı vardır ve ne yapılacağını ve yapılmayacağını biliyoruz.

Ömer Köseli - TTMD Üyesi / Tasarımcı

Konuyla ilgili olarak düzenlenen kursta aldığım eğitim sırasında programın sınıflandırmayı nasıl yapacağı konusunda her hangi bir bilgi alamadık. Program yeni binalarda A, B ve C sınıfının dışında başka bir sınıfı kabul etmiyor. Halbuki mevcut binaların sınıfları A, B, C sınıflarının dışında D, E, F, G'ye kadar gidiyor. Bakanlık bina sınıflandırma kriterlerini şöyle alıyor: Eğer bir bina doğaya yılda 0 ila 39 kg karbonmonoksit salıyorsa bu bina A sınıfıdır, 39 – 68 kg arasında karbonmonoksit salıyorsa B, 98 kg'a kadar karbonmonoksit salıyorsa C sınıfı diye tanımlıyor.

Bana göre bina sınıflandırma kriterleri karbonmonoksit emisyon miktarının yanında, batıda olduğu gibi KWH/m² yıl olarak harcadığı enerji miktarı ve bu enerjiyi nereden temin ettiği esas alınmalıydı. Örneğin elektriksel bilgilerde sadece aydınlatma enerji ihtiyacını giriyorsunuz, kaç W/m² ile aydınlatmışsınız bu inceleniyor. Halbuki binanın tesisatında, hidroforlarınız, sirkülasyon pompalarınız, klima santrallerinin motorları vb. pek çok elektrik tüketen cihazlar vardır. Tüketilen enerjinin nereden karşılandığının da önemli olması gerekir. Bu binanın kullanacağı enerji doğadan karşılanıyorsa bu bina zaten A sınıfı olmaya aday demektir.

Programda bir diğer dikkat çekici nokta ise; günlerce uğraşıp, binayı tanımlıyorsunuz ve bu bilgilerin tümü Bakanlığın server'ında yer aldığı için Ankara'ya gönderiyorsunuz. Sonra da yaptığınız çalışma oradaki kalıplara girmiyorsa (biz bu üç günlük kurs boyunca yaptığımız 6 odalı bir çalışmayı buraya sokamadık, yani biz kursta programı sonuna kadar bir türlü yapamadık) MMO'nun internet bağlantısı sık sık ve bakanlık server bağlantısı zaman zaman kesildiğinden örnek binadaki çalışmaları tamamlamaya-

dık. Siz bütün girdileri yükledikten sonra bakanlığa yolluyorsunuz, 48 saat sonra bakanlık size girdiğiniz binanın sınıfını bildiriyor. Bu bina sınıflandırmada A, B veya C'ye girmiyorsa bu sefer verdiğiniz bütün değerleri iyileştirerek tekrar bakanlığa yollamanız gerekiyor. Halbuki bir yatırımcı benim binam A sınıfı olsun diyerek yatırıma başlayabilirdi. Bu program da bunu görme şansı yok. Yani ben işin başında belirlenmiş verileri girdikten sonra bunun sonucunda o bina A sınıfı çıkmıyorsa yatırımcıyı uyarabilirdim, binasının A sınıfı çıkabilmesi için; elektrik için rüzgar, sıcak kullanım suyu için güneş enerjisi önerebilirdim. Böylece ilk projeyi yenileyip, A sınıfına sokabilirdim. Bu programa göre verileri uzun bir süre, belki günlerce, hatta aylarca çalışarak girip, Bakanlığa göndereceğiz ve sonucunda da hiçbir sınıfa girmemiş bir bina ile karşılaşabileceğiz.

Mimari projenin geometrik olarak tanımlanması konusunda 7 tane şekil var. Eğer binanız yamuksa, olmaz, ya kare olacak, ya da dikkörtgen. Esas can alıcı nokta tesisat ile ilgili verilerin çok az olması. Programı kullanırken, programın henüz uygulanmadığının farkına varıyorsunuz.

Bir örnek verecek olursak; binanın dış kenarlarına A, B, C, D diye isim veriyorsunuz sonra binanın içine giriyorsunuz bir cephede 3 tane oda var. Kenarı 10 metre vermişseniz 3 odanın enlerini topladığınız zaman 10 metrenin altında ya da üzerinde olursa program hemen sizi uyarıyor. Diyor ki yanlış girdin dön bak. Hakikaten bakıyorsun, bir yerini 2 santim yanlış girmişsin. Mekanik programa geldiğiniz zaman ise 500 m² konut ya da bina için 3 milyon kcal/h ısı kaybı var diye girdiğiniz zaman hiç sesini çıkarmıyor. Halbuki Enerji Performans Yönetmeliği var, TS825

var. Bir binanın kullanım alanına göre ısıtma ve soğutma enerjisi ihtiyacı belli miktarın altında ya da üzerinde olamaz. Bunun dışına taşacak bilgiyi kabul etmemesi lazım. Belli ki program sizin verdiğiniz değerleri kullanmıyor. Eğer kullansa sizin oraya girmenize izin vermez. Bu program mimari tanımlamadan sonra ısıtma ve soğutma hesaplarını kendisi yapıyorsa niçin bizden de binanın ısıtma ve soğutma kapasitesini girmemizi istiyor. Eğer bizim verdiğimiz verileri kullanacaksa program çok daha kolay hale gelebilir. Bu kadar eziyetli hesaplamalara, programa da gerek yok. Yani biz bu değerleri hesaplayıp net kullanım alanını da koyarsak sonucu çıkarması gerekiyor. Biz bu bilgileri yanlış da girsek hiçbir uyarı yapmıyor, ama mimari bilgilerde en küçük bir uzunluğu bile yanlış girsek hemen bizi uyarmaya başlıyor.

Yasa; mimarın, statikçinin, elektrikçinin ve maki-nacının da bu çalışmayı yapabileceğini söylüyor. Dolayısıyla bu girişleri dört disiplinden biri yapabilir. Bunun mimari bir tanımlı ayrı bir programda yapılsa ve sonra da diğer girişler için onun üzerinde devam edilse çok daha rahat ve kolay olacak. ■